

Světová ekonomika

rá vyvolala až drastické zvýšení cen potravin. V roce 2004 je však očekáván jejich pokles. Národní banka se snažila udržet míru inflace na úrovni 8 % navzdory zesílenému inflačnímu trendu.

Mezinárodní instituce – MMF, EU – byly velmi zklamány pomalým postupem privatizace, velcí zahraniční investoři se strategickými zájmy nemohli nic koupit. Zvláště v energetice, jejíž dluhy se nakupily do výše 12 % hrubého společenského produktu, nedošlo k žádnému pohybu. Mezinárodní měnový fond naléhá na sjednocení daňového zákonodárství a rozšíření daňové základny, ukrajinský parlament však dosud přijal jen zákon o rovné dani z příjmu jako prvním předpokladu. Dokud nepostoupí Ukrajina ve strukturálních reformách, nemůže očekávat pomoc MMF.

Start **ruské ekonomiky** do roku 2003 byl slibný – za první dva měsíce vzrostla o 6,1 %. Zvláště počátkem roku ovšem Rusko profitovalo ze stoupajících cen ropy a jiných surovin, takže agregovaná produkce pěti hlavních sektorů ruské ekonomiky (stavebnictví, maloobchodu, dopravy, průmyslu a zemědělství) stoupla v meziročním srovnání o 6 %, ale samotného sektoru paliv o 9 %. Soustředění na energetiku a kovoprůmysl neodpovídalo úsilí vlády o diverzifikaci. V tomto ohledu je v delší perspektivě vývoj ruského hospodářství nejistý. Podle analýzy MMF znamená pokles ceny o 1 USD za barel pokles růstu ruského HDP o 0,5 %. Zčásti lze tuto závislost zmírnit zvyšujícími se investicemi do těžby ropy – a že se tak děje, je zřejmé z toho, že tyto investice stouply za prvních pět měsíců o 11,8 %. V souhrnu celkových investic to představuje podíl ve výši 26,7 %. Podíl energie (surovin) na vývozu – jenž za první pololetí stoupl v meziročním srovnání o 29,3 % na 61,1 miliardy dolarů – dosahoval 60,4 %. U dovozu byly hlavní položkou ve výši 39 % dopravní prostředky a stroje. Státní rozpočet za rok 2003 měl vykazat jenom nevelký přebytek.

Za zmínku stojí shoda, které dosáhlo Rusko s Běloruskem, Ukrajinou a Kazachstánem o společném trhu jakési »EU bez měnové unie«, která by na rozdíl od Společenství nezávislých států neměla politickou nadstavbu. Dohoda těchto čtyř hospodářsky nejvyspělejších zemí bývalého SSSR je ovšem teprve v začátcích.

Ekonomika **Blízkého východu** se ocitla ve středu pozornosti s ohledem na politickou krizi vyvolanou válkou s Irákem. Pro svoje sousedství s touto zemí a nejrůznější geografické i politické vazby, ale také vzhledem ke svému ropnému bohatství se stále více této pozornosti dostávalo **Íránu**. Írán je i hospodářsky ve složité situaci: na jedné straně je rozvojovou zemí, na straně druhé je zemí »rentiérskou«. Má charakteristické znaky rozvojové země, jako jsou obyvatelstvo většinou mladého věku, ekonomika, v níž převažuje primární sektor (zemědělství a energetika), a úroveň příjmu na obyvatele (zhruba 1300 USD), která Írán klade mezi zeměmi se středním příjmem spíše na nižší příčku. Stejně zřejmý je »rentiérský« charakter hospodářství: příjmy z těžby ropy, které jsou hlavním zdrojem státních financí, umožňují státu, aby ovládal celé národní hospodářství.

Makroekonomická situace Íránu je od roku 1999 stabilní. Spojení poměrně vysokých cen ropy a opatrná hospodářská politika umožnily zmírnění vnější i vnitřní nerovnováhy, státní rozpočet se stabilizoval a přebytek příjmů z ropy umožnil vytvoření rezervního fondu ve výši asi 8 miliard dolarů. Díky udržení stabilní směnné hodnoty měny se podařilo snížit inflaci z 50 % v předchozí dekádě na současných 15 %. Pokud jde o zahraniční dluh, nepřesahuje 8 % HDP. Vedoucí íránské představitelé chtějí udržet ekonomickou stabilitu, aby se tak dostali na cestu diverzifikace a postupně se zbavili přílišné závislosti na těžbě ropy. K tomu je ovšem zapotřebí také stability politické, a to vnější i vnitřní.

Japonská ekonomika se podle všech příznaků ocitla na dráze dlouhodobějšího vzestupu. Reálný HDP vzrostl ve druhém čtvrtletí 2003 o 1,0 %, což byl šestý kvartál nepřetržité řady a v ročním přepočtu odpovídal 3,9 %. I kdyby ve zbývajících třech čtvrtletích běžného finančního roku (jenž končí v březnu roku 2004) hospodářský vývoj stagnoval, dosahoval by růst 2 %. O pokračujícím konjunkturním vzestupu svědčí také oživení podnikových investic (ve druhém čtvrtletí stouply o 2,6 %) a stavební činnosti. Soukromé kapitálové investice vzrostly o 4,7 %, výdaje soukromé spotřeby o 0,4 % a vývoz o 0,8 %.